

Sygn. akt V ACa 376/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2013r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Iwona Wilk
Sędziowie:	SA Barbara Kurzeja (spr.) SA Olga Gornowicz-Owczarek
Protokolant:	Anna Fic

po rozpoznaniu w dniu 18 października 2013r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa I. S.

przeciwko R. F. i W. F.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 28 grudnia 2012r., sygn. akt II C 49/12

1. oddala apelację;
2. zasądza solidarnie od pozwanych na rzecz powódki kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt V ACa **376/13**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 grudnia 2012 r. Sąd Okręgowy zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz powódki kwotę 769 287,54 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 26 stycznia 2012 roku z ograniczeniem ich odpowiedzialności do nieruchomości położonej w W., objętej księgą wieczystą nr KW nr (...), prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Jastrzębiu-Zdroju, umorzył postępowanie w pozostałym zakresie (powódka pierwotnie dochodziła zapłaty kwoty 1065091,67 zł) wobec cofnięcia pozwu w tej części ze zrzeczeniem się roszczenia i orzekł o kosztach procesu ustalając, co następuje.

W dniu 16 kwietnia 2007 roku w R. została zawarta umowa pożyczki pomiędzy powódką i (...) Sp. z o.o. w R., mocą której powódka pożyczyła tej spółce kwotę 600 000 zł. Zabezpieczeniem umowy była hipoteka umowna na kwotę 600 000 zł (wraz ze stałym oprocentowaniem wynikającym z umowy) na nieruchomości w W.. W aneksie do tej umowy strony dopuściły podwyższenie kwoty pożyczki do kwoty 1 000 000 zł w terminie do 31 grudnia 2007 roku pod warunkiem ustanowienia zabezpieczeń określonych w § 4. Paragraf 4 natomiast otrzymał brzmienie, że zabezpieczeniem jest hipoteka umowna na kwotę 600 000 zł wraz ze stałym oprocentowaniem wymienionym w umowie i hipoteka kaucyjna do kwoty 600 000 zł ustanowiona na nieruchomości w W.. Kolejnymi aneksami do tej umowy określono przedmiot umowy pożyczki na łączną kwotę 850 000 zł.

W dniu 19 grudnia 2007 roku pozwani oświadczyli w § 2 umowy, że dnia 16 kwietnia 2007 roku została zawarta umowa pożyczki, zmieniona aneksem nr (...) dnia 25 października 2007 roku pomiędzy I. S. jako pożyczkodawcą, a spółką (...) Sp. z o.o. w R., na podstawie której pożyczkodawca udzielił jej pożyczki w kwocie 600 000 zł, kwota pożyczki została wypłacona, oprocentowanie pożyczki jest stałe i wynosi 13,40 % w skali roku. Pożyczka wraz z tym oprocentowaniem zostanie zwrócona w terminie do 30 maja 2008 roku. Jako zabezpieczenie spłaty wymienionej wierzytelności ustanowili na rzecz I. S. na wymienionej nieruchomości hipotekę zwykłą w kwocie 600 000 zł oraz w celu zabezpieczenia spłaty wszelkich istniejących lub mogących powstać wierzytelności, które nie są zabezpieczone hipoteką zwykłą hipotekę kaucyjną do sumy najwyższej w kwocie 600 000 zł.

Spółka (...) zapłaciła powódce jedynie kwotę 96 337,16zł tytułem spłaty odsetek i w dniu 18 maja 2009 roku, na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Gliwicach Wydział Gospodarczy w sprawie sygn. akt XII GU 16/09 została ogłoszona jej upadłość obejmująca likwidację majątku. Pożyczka udzielona spółce nie została zaspokojona w postępowaniu upadłościowym.

W wyniku prowadzonej z nieruchomości egzekucji, dniu 8 listopada 2011 roku Sąd Rejonowy w Jastrzębiu-Zdroju wydał postanowienie o przysądzeniu prawa własności nieruchomości na rzecz (...) SA w K. natomiast postanowieniem Sądu Rejonowego w sprawie I Co 2744/09/ o zatwierdzeniu planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji skierowanej do nieruchomości należącej do pozwanych ustalono, że wierzycielowi hipotecznemu I. S. przypadnie kwota 769 287,54 zł.

Na podstawie powyższych ustaleń Sąd Okręgowy zważył, że w jego ocenie, powództwo skierowane przeciwko pozwanym, jako dłużnikom rzeczowym, którzy odpowiadają do wysokości ustanowionej hipoteki, jest uzasadnione. Powódka udzieliła pożyczki w kwocie 850 000 zł, która nie została zwrócona, a ustanowione na nieruchomości zabezpieczenie obejmowało pożyczkę w tej faktycznie udzielonej kwocie. Ograniczenie żądania pozwu do kwoty 769 287,54 zł ze zrzeczeniem się przez powódkę roszczenia w pozostałym zakresie czyni z kolei zbędnym odnoszenie się do zarzutu przedawnienia odsetek.

W ocenie Sądu Okręgowego, okoliczność, że nieruchomość, na której ustanowiono hipoteki została sprzedana w drodze licytacji nie uchyla odpowiedzialności pozwanych i ich legitymacji biernej w procesie skoro w dacie wszczęcia procesu pozwani byli właścicielami nieruchomości ujawnionymi w księdze wieczystej (art.192 pkt 3 k.p.c. Postanowienie o przysądzeniu własności, które zgodnie z art. 999 §1 k.p.c. przenosi własność na nabywcę, stało się prawomocne dopiero w toku procesu. Zgodnie z art. 75 ustawy z dnia 06 lipca 1982 o księgach wieczystych i hipotece zaspokojenie wierzyciela hipotecznego z nieruchomości następuje według przepisów o sądowym postępowaniu egzekucyjnym, co oznacza, że wierzyciel musi uzyskać tytuł egzekucyjny zaopatrzonej w klauzulę wykonalności. Przepisy o egzekucji z nieruchomości przyjmują jako generalną zasadę, że z chwilą uprawomocnienia się postanowienie o przysądzeniu własności wygasają wszelkie prawa i skutki ujawnienia praw i roszczeń osobistych, w tym także hipoteki ciężącej na nieruchomości, a na ich miejsce powstaje prawo do zaspokojenia się z ceny nabycia z pierwszeństwem przewidzianym w przepisach o podziale ceny uzyskanej z egzekucji (art. 1000 § 1 k.p.c.).

Orzekając o kosztach procesu Sąd uznał, że pomimo częściowego cofnięcia pozwu powódka wygrała proces w całości i opłatą sądową od zasądzzonego na rzecz k.p.c powódki roszczenia obciążył pozwanych (art. 98 k.p.c.).

W apelacji od powyższego wyroku pozwani podnosząc zarzuty naruszenia prawa procesowego:

- art. 192 pkt 3 poprzez jego błędną wykładnię i zastosowanie,
- art. 998 i 999 k.p.c. przez pominięcie faktu, że w wyniku uprawomocnienia się postanowienia o przysądzeniu własności, zbycie nieruchomości w postępowaniu egzekucyjnym następuje z chwilą uprawomocnienia się postanowienia o przybicu,
- art. 328 § 2 k.p.c. polegające na sporządzeniu uzasadnienia, w którym nie została wyjaśniona podstawa prawna rozstrzygnięcia,
- art. 98 k.p.c. poprzez jego błędną interpretację i przyjęcie, że powódka wygrała proces w sytuacji, gdy cofnęła roszczenie w zakresie 1/3 pierwotnego roszczenia domagali się jego zmiany przez oddalenie powództwa i zasądzenia od powódki na ich rzecz kosztów procesu za obie instancje ewentualnie jego uchylecia i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja nie może być uwzględniona, gdyż nie zawiera zarzutów mogących podważyć zaskarżony wyrok.

Naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. może stanowić podstawę apelacji tylko wtedy, gdy uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie posiada wszystkich koniecznych elementów bądź zawiera tak oczywiste braki, że uniemożliwiają one jego kontrolę. Ponieważ tym zakresie skarżący nie wykazał, że powyższe naruszenie mogłoby mieć istotny wpływ na wynik sprawy zarzut ten nie może być uznany za usprawiedliwiony.

Natomiast jakkolwiek za słuszny należało uznać zarzut naruszenia art. 192 pkt 3 k.p.c., wobec braku podstaw do jego zastosowania w sprawie, to jednak to naruszenie nie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Przysługujące osobie trzeciej ograniczone prawa rzeczowe, które przez wpis w księdze wieczystej uzyskały rozszerzoną ochronę (poza stosunek zobowiązaniowy, z którego wynikają), są bowiem chronione również w toku egzekucji z nieruchomości, a sposób ochrony tych praw reguluje art. 1000 § 1 k.p.c. Przejście własności na rzecz innego podmiotu w toku egzekucji skierowanej do obciążonej hipotekami nieruchomości pozwanych i wygaśnięcia wskutek przysądzenia własności praw ciężących na nieruchomości nie oznacza bowiem, że wierzyciel traci możliwość zaspokojenia się z ceny nabycia. Wprawdzie art. 1000 § 1 k.p.c. statuuje generalną zasadę, że nieruchomość jest przejmowana przez nabywcę bez obciążeń, niemniej jednak stanowi, że na miejsce tych praw powstaje prawo do zaspokojenia z ceny nabycia z pierwszeństwem przewidzianym w przepisach o podziale ceny uzyskanej z egzekucji. Postanowienie sądu, odpowiadające treści art. 1003 k.p.c., stanowi dowód wygaśnięcia hipoteki, ale jednocześnie powstania na miejscu hipoteki prawa wierzyciela hipotecznego do zaspokojenia się z ceny nabycia. Dlatego, zgodnie z art. 922 k.p.c., uczestnikami postępowania egzekucyjnego z nieruchomości są również osoby, którym przysługują prawa rzeczowe ograniczone lub roszczenia albo prawa osobiste zabezpieczone na nieruchomości poprzez ich wpis w księdze wieczystej. Zaspokojenie wierzyciela hipotecznego z nieruchomości obciążonej może mieć bowiem miejsce również wtedy, gdy z nieruchomości obciążonej prowadzona jest egzekucja na wniosek innego wierzyciela. Zaspokojeniu ulegają zatem wierzytelności nawet wówczas, gdy nie są jeszcze wymagalne.

Oznacza to, że suma ustalona dla powódki w planie podziału nieruchomości będzie mogła być wypłacona powódce na podstawie tytułu wykonawczego zasądzonego na jej rzecz od dłużników przysługującą jej (niekwestionowaną przez skarżących) wierzytelność. Sens hipoteki polega bowiem na tym, aby w sytuacji nieuzyskania zaspokojenia od dłużnika osobistego wierzyciel mógł uzyskać zaspokojenie od dłużnika rzeczowego - do wysokości hipoteki - pomimo tego, że żaden stosunek obligacyjny pomiędzy nimi nie istnieje. Jeżeli zatem zobowiązany osobiście nie wykonuje należnego świadczenia pieniężnego, wierzyciel może wszcząć egzekucję przeciwko dłużnikowi rzeczowemu; przedtem jednak musi uzyskać przeciwko niemu tytuł wykonawczy.

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego i poczynionych niekwestionowanych ustaleń faktycznych nie sposób zatem zaaprobować twierdzeń skarżącej, jakoby Sąd Okręgowy dokonał nieprawidłowej oceny jurydycznej dokonanych ustaleń oraz by naruszył pozostałe wskazane w apelacji przepisy prawa procesowego za wyjątkiem art. 98 k.p.c.

Zarzut jego naruszenia przez błędne zastosowanie nie miał jednakże wpływu na rozstrzygnięcie w tym przedmiocie. Artykuł 203 § 2 stanowi wprawdzie, że cofnięcie pozwu niweczy skutki (procesowe, jak i materialnoprawne) wywołane jego wniesieniem i to pozwany traktowany jest jak wygrywający proces w części objętej jego cofnięciem, niemniej jednak okolicznościach niniejszej sprawy zachodziły podstawy do zastosowania art. 102 k.p.c. Cofnięcie pozwu nastąpiło wyłącznie na skutek ustalenia w postępowaniu egzekucyjnym - w toku niniejszego procesu - sumy uzyskanej z egzekucji z nieruchomości.

Z powyższych względów i na podstawie art. 385 k.p.c. apelacja podlegała oddaleniu.

Orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego uzasadnia natomiast art. 98 w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. oraz § 6 pkt 6 i § 13 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, Dz. U. Nr 163, poz. 1348 z późn. zm., stosownie do jego wyniku.